

Старший викладач Дунаєва М.В., студентка Петрова В.М.

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима
Гетьмана», Україна*

Особливості впливу наявності дебіторської заборгованості на податкове навантаження підприємства

Серед усіх вагомих економічних показників, податкове навантаження займає одну із перших позицій в діяльності підприємства. На мікрорівні, тобто на рівні підприємства, податкове навантаження – це відношення суми сплачених податків до чистого прибутку суб'єкта господарювання. За допомогою нього, можна контролювати і планувати параметри фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання [4]. Достовірне і обґрунтоване рішення залежить від того, наскільки об'єктивно податкове навантаження відображає діяльність підприємства та його фінансовий стан. Вирішення фінансових завдань з урахуванням податкового навантаження допоможе збільшити ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства, використання виробничих ресурсів, не зменшуючи при цьому платежі до бюджету.

Податкові платежі мають безпосередній об'єктивний вплив на рівень прибутковості підприємств. Оскільки підприємство прагне збільшити свій чистий прибуток, то керівник намагається послабити дію податків, змінюючи, якщо це можливо, відповідним чином діяльність підприємства. Це і визначає вплив податків на результат економічної діяльності підприємства. Якщо сума податків перевищує деякий допустимий рівень, який залежить від економічної ефективності підприємства, форми власності і податкових ставок, то настає зупинка розвитку.

Враховуючи те, що Податковим кодексом України визначено, що об'єктом оподаткування податком на прибуток є фінансовий результат до оподаткування (прибутку або збитку), який визначається у фінансовій звітності суб'єкта підприємницької діяльності відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, питання щодо наявності (відсутності), зростання (зменшення) дебіторської заборгованості залишається актуальним. Згідно НП(С)БО 10 дебіторська заборгованість являє собою суму заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [3].

Склад, динаміка та структура дебіторської заборгованості завжди привертають особливу увагу бухгалтерів та власників підприємства тому, що її наявність тягне за собою, крім бухгалтерських, і податкові наслідки, бо має прямий вплив на фінансовий результат діяльності суб'єктів господарювання [1]. Принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності регулюються НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [3].

Фактором, що призводить до виникнення дебіторської заборгованості є нестабільність національної економіки, що прямо впливає на неможливість суб'єктів господарювання своєчасно здійснювати розрахунки зі своїми контрагентами, тим самим прямо впливає на фінансовий стан підприємств та на його фінансові результати [2]. Платник податку використовує дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності щодо доходів, витрат та фінансового результату до оподаткування для обрахунку об'єкта оподаткування податком на прибуток [4 п.44.2].

Найбільшу частку у структурі податків, що сплачує підприємство займає податок на прибуток. Він же і має значний вплив на чистий прибуток підприємства, який визначається як різниця між фінансовим результатом до оподаткування та сумою податку на прибуток. Тому, доречно сказати що, податкове навантаження дозволяє відобразити фінансовий стан підприємства з боку його податкової платоспроможності.

Чистий прибуток підприємства має прямий зв'язок з дебіторською заборгованістю, тому якщо підприємство у складі статті «Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги» має значну частку сумнівної дебіторської заборгованості, то однозначно можна сказати, що така заборгованість викривляє реальний фінансовий стан підприємства. За НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» сумнівний борг – це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником [3]. Оптимальним рішенням для підприємства при наявності значної частки сумнівної дебіторської заборгованості є створення резерву сумнівних боргів. Порядок його створення та метод розрахунку має бути обов'язково відображено у Наказі про облікову політику підприємства [5].

Отже, після створення резерву сумнівних боргів спостерігається зменшення суми чистого прибутку у зв'язку із зростанням інших операційних витрати через включення до їх складу суми резерву сумнівних боргів. Це прямо впливає на показники рентабельності і взагалі на податкове навантаження підприємства. Варто зазначити, що результатом створення резерву сумнівних боргів для підприємства стало зменшення податкового навантаження цілком законним способом.

Також, існує закономірність, якщо дебіторська заборгованість не відповідатиме ознакам із пп. 14.1.11 ПКУ, то, на думку податківців, платникові податку доведеться збільшувати об'єкт обкладення податком. А якщо відповідатиме ознакам, то взагалі немає сенсу проводити відповідні коригування — одне зменшувальне коригування фактично нівелюватиме результат іншого збільшувального коригування. Однак, аби уникнути проблем із податківцями, варто відображати в прибутковій декларації відповідні коригування, використовуючи додаток до Податкової декларації з податку на прибуток підприємств.

Тому, для побудови механізму податкового навантаження підприємницької діяльності особливе значення має оптимізація і бюджетування, під час якого прогнозуються суми податкових платежів на

плановий період. Податкове бюджетування базується на виборі оптимальних рішень у сфері податкових доходів і витрат з метою отримання максимального податкового прибутку з подальшим ухваленням рішень щодо його ефективного використання. При цьому слід пам'ятати, що рівень податкового навантаження повинен бути збалансованими, тобто враховувати інтереси, як підприємства, так і економіки країни.

З мого дослідження випливає, що надмірне податкове навантаження на суб'єктів господарювання має негативний вплив на їх фінансовий стан, стримує розвиток господарської діяльності, тим самим провокує на застосування незаконних способів ведення бізнесу. Забезпечення державою прозорих та зрозумілих правил оподаткування, створення простого механізму сплати податків та зниження загального рівня оподаткування підприємств є кращими пропозиціями щодо скорочення податкового навантаження і покращення податкової системи в Україні.

Література:

1. Касич А. О., Ткаченко І. В. Відмінності встановлення фінансового результату в бухгалтерському і податковому обліку. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. № 2. С. 185–191.

2. Онищенко О. В., Ткаченко І. В., Здор Б. Ю. Облікове забезпечення управління дебіторською заборгованістю. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 14. С. 992-996. URL: <http://global-national.in.ua/issue-14-2016> (дата звернення: 20.04.2021).

3. Про затвердження Національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>. (дата звернення: 20.04.2021).

4. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 р. № 2755-IV. Дата оновлення: 28.03.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 20.04.2021).